

Kitaaba Daani’el — Lakkoofsa Shantama Torba

Mul’ata Icciiitii Raajii Mul’ata: Imala Raajiiwwan Booda Guyyoota Dhumaa Keessaa

Jeff Pippenger
2024-01-21

Raajonni hundinuu dhuma biyya lafaa dubbatu; raajonni hundinuus walitti dhufanii Kitaaba Mul’ata keessatti xumuramu. Kitaaba Mul’ataa keessatti sararri inniuma Kitaaba Daani’el keessatti jiru itti fufameera; isaan lamaanis kitaaba tokko dha. Qajeelchawwan raajii kana hundinuus barruulee duraanii keessatti jabeessamanii galmaa’aniiru. Kitaaba Mul’ataa keessatti, yeroo qormaanni cufamuuf jedhu sana dura raajiin tokko kan cufamee ture akka banamu nuuf ibsameera. Barruuleen kun immoo wantoota raajii ergaa Kitaaba Mul’ataa keessatti amma banamaa jiru wajjin walqabatan ibsaa turaniiru. Ergaan kun dhugaa raajii tokko qofa miti; wanti ergaa kana keessaa amma banamaa jiru hundinuu Mul’ata Yesuus Kiristoos jedhamu jalatti ramadama.

Ergaan ergaanitti cufamuun isaa yeroo carraa araarsaa xumuramuuf jedhu, yeroo “yeroon dhihaate” jedhamutti banama. Kitaabonni Daani’elii fi Mul’ataa, ibsa barreeffamoota Hafuura Raajii wajjin walqabatee, adeemsa ergaa raajii hiikamuun walqabatu irratti baay’ee ifa ta’aniiru. Kan hiikkaa kana raawwatu Leenca gosaa Yihudaa ti; yeroo inni kana raawwatus, ergaa sana dhiheessuuf mala sirna-qabeessa ta’e fayyadama. Ergaa sana Abbaa irraa ni fudhata; Abbaanis Macaafa Qulqulluu akka chaappaa torbaan cufamee jiru qabatee akka jiruutti ni bakka bu’ama. Leenci gosaa Yihudaa, inni akkasumas hundee Daawitii fi Hoolicha qalame ta’e, kitaaba sana Abbaa irraa fuudhee chaappaawwan sana ni hiika.

Achiisus ergasii sanaa ni kennaa Gabri’eliif dabarsa; inniis ergamoota kaan wajjin ta’ee ergaa sana raajichaaf dabarsa; raajichis ergaa sana barreessee waldoota kiristaanaatti erga. Yeroo ergaan raajii sun hiikamuu qabu dhihaatutti, banuun ergaa raajii sanaa adeemsa qormaataa sadarkaa sadiitti raawwatamu fida; qormaanni sunis namoota waldoota kiristaanaa keessa jiran, warra barreessichi raajichaa irratti xiyyeeffate, qoree; akkuma deebii dhuunfaa miseensonni waldoota sanaa kennaniin, of isaanii keessaa kutaa lama keessaa isa kam keessatti akka argaman murteessu. Warri dabalata beekumsaa ergaa hiikame sanaan uumamu fudhatan “ogeeyyii” jedhamanii beekamu; warri immoo hin fudhanne, Danieliin “hamoota” jedhamanii, Maatewosin immoo “gowwoota” jedhamanii beekamu.

Sababoonni kun hundinuu kan iccita raajii isa dhumaa hiikamuun wal qabatan Mul’ata Yohaannis boqonnaa kudha torbaa keeyyata sagal keessatti kaafamanii cimsamanii jiru; jechuunis, inni qaama tokko Mul’ata Yesuus Kiristoos keessaa kan gosa waaqeffattoota lamaan qoru adda baasa. Inni kana kan godhu, ergaa mallattoo akeekkachiisaa keeyyata sanaa itti aanu hubachuuf warri “ogeeyyiin” ta’an akka ta’e ibsuudhaan.

Kunoo sammuun ogummaa qabu as jira. Mataan torban sun tulluu torban, kan dubartiin irra taa’udhaan jiru dha. Mootota torbanis jiru: shanan kufaniiru, inni tokko jira, inni kaan immoo

ଯଦିଓ ହନୁଜୁ ଇତିହାସର ସହି ଏକଲେ ଦୃଷ୍ଟିବିନ୍ଦୁକୁ ନିଆଯାଇଥାଏ, ଯେଉଁଠାରରେ ସେ ସତରହତମ ଅଧିକାରରେ ବାଲବଲେୟ ଉଦ୍‌ଦିଷ୍ଟଦ୍‌ବାଣୀର ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ଅନ୍ତତମ ପ୍ରତିପାଦନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି। ସହି ଦୃଷ୍ଟିବିନ୍ଦୁରେ ଦର୍ଶନମାନ ହୋଇ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ। ପ୍ରଥମରେ ସେ ଏହି କଥାରେ ଅବଗତ କରାଯାନ୍ତି ଯେ, ସହି ପଶୁ ଉଭୟ ଚରଚ ଓ ରାଜ୍ୟକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରେ, କାରଣ ସେ କେବଳ ସାତଟି ଗୁଣ୍ଡ ଉପରେ ନୁହେଁ, ବରଂ ସାତଟି ପ୍ରବଚ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବସିଛି। ସହି ମହା ବଶ୍ୟର ବସିବା ଏହାକୁ ଚିହ୍ନିତ କରେ ଯେ, ସହି ପଶୁଟିକୁ ଆରୋହଣ କରୁଛି, ଏବଂ ଯିଏ ପଶୁଟିକୁ ଆରୋହଣ କରେ, ସହି ପଶୁଟିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରେ।

Dubartittiin ati argite sun magaalaa guddoo sana, isheenis mootota lafaa irratti mootummaa qabdi. Mul'ata 17:18.

Jechi “moota” jedhu qabachuu fi irratti bulchuu jechuudha. Yaabbataan ribicha qabachuun bineensa irratti bulcha. Phaaphaasummaan mataa torban irratti akkasumas tulluwwan torban irrattis bulcha. Daniel boqonnaa lama keessatti, Daani'eel Nebukadnezoritti inni “mataa” warqee ta'uu isaa ibsa. Isaayaas boqonnaa torba keessatti immoo “mataa” mootii, magaalaa guddoo yookaan mootummaa dha.

Mataan Sooriyaa Damaasqoo dha; mataa Damaasqoo immoo Reziin dha; waggaa jaatamii shan keessatti Efreem akka saba hin taaneef caccabee ni bada. Mataa Efreem Samaariyaa dha; mataa Samaariyaa immoo ilmi Remaaliyaa dha. Isin yoo amanuu baattan, dhugumaan jabaattanii hin dhaabattan. Isaayaas 7:7, 8.

Phaaphaasichi, inni bineensicha irratti yaabbatte sana taate, mootota lafaa hundumaa irratti mootummaa qabaatti. Mootonni sun “mootota kudhan” jedhanii fakkeeffamanii jiru; isaanis humna jawwee kan guyyoota dhumaa ti. Isaan kun mootota sagaagaltuun Xiirros wajjin ejja raawwattu dha. “Mootonni kudhan” sun aangoo phaaphaasichaa fudhachuuf dirqamaniiru; garuu mootichi isaanii keessaa isa dura taa'u Ameerikaa Dhaabbata Tokkootiin. Kanaafuu Ameerikaan Dhaabbata Tokkoonis Ahaab, mooticha mootummaa kudhan kaaba Israa'elitti fakkeeffamti. Lakkoofsi “torba” “guutuu” bakka bu'a; yeroo phaaphaasichi mootota lafaa irratti mootummaa qabdu fakkeeffamtu, isheen mootota kudhan irrattis mootummaa qabdi, mataa torban irrattis teessoo qabattee jirti.

Kun sammuu qalbiin ogummaa qabu; warri ogeeyyiin guyyoota dhumaa mala “sarara irratti sarara” jedhu fayyadamu, akkasumas mallattoolee mootummaa isheen sagaagaltuun irratti mootummaa qabdu keessaa tokkoon tokkoon isaanii dhuguma wal fakkaataa sana akka ibsan ni gartu. Isheen gaarran torba irrattis mootummaa qabdi; Millerotonni immoo raajii Macaafa Qulqulluu keessatti “gaara” mootummaa tokkoof mallattoo akka ta'e adda baasan, garuu mallattooleen hiika tokko caalaa akka qabanis ni adda baasan.

Tulloonni akkasumas fakkeenya waldaa ta'u. “Tulloon qulqulluun ulfina qabeessi” jedhu keessatti Caaffata Qulqullaa'oo keessatti waldaa Waaqayyoo bakka bu'a.

Dubbiin Isaayaas ilma Amos waa'ee Yihudaa fi Yerusaaalem arge. Guyyoota dhumaa keessa akka ta'u ni ta'a; tulluun mana Waaqayyoo mataa tulluwwanii irratti ni dhaabatta, gaarran irraas ol ni kaafamti; saboonni hundinuu gara isheetti ni yaa'u. Uummanni baay'eenis deemanii akkana jedhu: Koottaa, gara tulluu Waaqayyoo, gara mana Waaqa Yaaqoobitti ol haa baanu; innis karaawwan isaa nu barsiisa, nus daandiiwwan isaa keessa ni adeemna; seerri

Xiyyoon keessaa ni ba'a, dubbiin Waaqayyoo immoo Yerusaaalem keessaa. Isaayyaas 2:1–3.

“Manni Gooftaa” waldaa Isaa dha, innis “gaara” dha. Sagaagaltuun guddittiin gaarota torba irra teesse jirti; kunis akka isheen waldoota hundumaa irratti mootummaa qabdu adda baasa, akkuma mootota hundumaa irratti mootummaa qabdu sana. Isheen waldoota hundumaa fi mootummaawwan hundumaa biyya lafaa mara keessatti to'annoo jala qabdi.

Mul'atni Isaayaan isa irratti dubbate, “waa'ee Yihudaa fi Yerusaaalem” isaaf dhufe sana, kan nuti yeroo ammaa caqasne, itti fufa; innis amma iyyuu kutaa isauma sana, boqonnaa afur keessatti argamu dha; akkasumas akka Isaayaan jedhuutti, guyyaa namoonni, “Kottaa, gara tulluu Waaqayyoo, gara mana Waaqa Yaaqoob haa ol baanu” jedhan sanauma dha. Yeroo sanauma keessatti “dubartoonni torba” ni ibsamu.

Guyyaa san torban nama tokko qabatanii, “Nuyi nyaata keenya mataa keenyaa ni nyaanna, uffata keenya mataa keenyaa ni uffanna; maqaa keetiin qofa akka waamamnu nuu eeyyami, qaanii keenya irraa akka kaafamuuf” jedhu. Guyyaa san keessatti Dameen Waaqayyoo bareedduu fi ulfina-qabeettii taati; ija lafaas warra Israa'el keessaa ba'anif gaarii fi miidhagaa ta'a. Akkasumas, Ziyoon keessatti kan hafe, Yerusaaalem keessatti kan hafes qulqulluu jedhamee ni waamama; jechuunis, namni Yerusaaalem keessatti jiraattota keessaa galmeeffame hundinuu. Yeroo Gooftaan xuriin intallan Ziyoon irraa dhiqee balleessu, hafuura murtii fi hafuura gubatuutiin dhiiga Yerusaaalem gidduu ishee keessaa qulqulleessu, kana ni taasisa. Waaqayyos iddoo jireenyaa Tulluu Ziyoon hundumaa irratti, walga'iiwwan ishee irrattis, guyyaatti duumessaa fi aara, halkan immoo ifa ibidda boba'aa ni uuma; ulfina hundumaa irratti eegumsi ni ta'aatii. Achittis godoo gaaddisaaf guyyaatti ho'a irraa, bakka kooluu itti baqatanii fi dhokfannaa bubbee fi rooba irraa ni ta'a. Isaayyaas 4:1–6.

“Guyyaan” mul'ata Isaayyaas keessatti dhimma ta'e “sa'aatii” kirkira lafaa guddaa Mul'ata boqonnaa kudha tokkoffaa keessatti ibsamee dha. Warri ogeeyyii, mufannaa Adoolessa 18, 2020 irraa “deebi'uu” jedhu gorsa fudhatan, ulaagaalee Lewwoota digdamii jaha guutan, akkasumas raajii jalqabaa Hisqi'eeliin walitti qabaman, yeroo isaan ergaa lammaffaa Hisqi'eel waa'ee qilleensota afurii Islaamaa fudhatanitti ni chaappamu. Ergasii akka alaabaa tokkootti gara samii ol ni fudhatamu; ijoolleen Waaqayyoo kaan Baabilon keessa jiran immoo waamicha Baabilon keessaa ba'uu jalqaba kirkira lafaa irratti, kan jechuun seera Dilbataa dhihoo dhufu sana, deebisuu jalqabu. Hoolotni Waaqayyoo kaan ergaa Baabilon keessaa ba'uu ni dhaga'u; isaanis, “Kottaa, gara tulluu Gooftaa, gara mana Waaqa Yaaqoob ol haa baanu” jedhanii ni labsu.

“Sa'aatii” sanatti keessa sagaaleen guddaan sirboota ishee faarfachuu jalqabdi, mootota lafaas wajjin sagaagalummaa raawwatti. Warri maqaan isaanii Kitaaba Jireenyaa Hoolichaa keessatti hin barreeffanne sagaaltittii sana duukaa bu'u; waldoonni isaanii immoo aboo ishee jala galu. Waldoonni sun Isaayyaasiin “dubartoota torba” jedhamanii bakka buufamu. “Dubartoonni torban” sun “gaarran torban” papaasummaan irratti mootummaa isaa diriirsu dha; Ameerikaan Addunyaa guutuu akka fakkii bineensichaa dhaabu dirqisiisaa jirtu, fakkiin sunis dubbachuu fi hundi mallattoo aboo papaasummaa akka fudhatu gochuu danda'a.

“Dubartoonni torban sun nama tokko qabatu,” “namichi” sunis “namicha” Phaawuloos “namicha cubbuu” jedhee ibsedha. Yeroo qorumsa sana keessatti warri “Yerusaalem keessatti hafan, qullaa’oo jedhaman; jechuunis, warra maqaan isaanii Yerusaalem keessatti jiraattota keessaa barreeffame hundumaa.” Uummanni Waaqayyoo warra yeroo sana keessa maqaan isaanii kitaaba jireenyaa keessatti, kitaaba Hoolaa isa hundee addunyaa irraa qalame sana keessatti barreeffame dha. Gareen inni kaan immoo, warri “namicha cubbuu” qabatan, warra Mul’ata boqonnaa kudha sadii keessatti namicha cubbuu waaqeffatanidha.

Warri hundi lafa irra jiraatan hundinuu isaaf sagadu; isaan maqaan isaanii kitaaba jireenyaa keessatti, kan Hoolicha hundee addunyaatii jalqabee qalame sana keessatti, hin barreeffamne. Namni kam iyyuu gurra yoo qabaate haa dhaga’u. Mul’ata 13:8, 9.

“Sa’aatiin” kirkira lafaa guddaa, inni immoo rakkoo seera Dilbataa ta’e, xumura murtii qorannoo ti; murtiin sunis maqaan kee kitaaba jireenyaa keessatti galmaa’ee argamuu isaa yookaan galmaa’ee argamuu dhabuusaa irratti hundaa’a. Kanaaf yeroo sana keessatti gareewwan lamaan hariiroo isaanii kitaaba jireenyaa wajjin mul’atan, seenaa xumuraa murtii sanaa isa dhumaa ta’e ifatti adda baasaa jiru. Warri “nama cubbuu” sana qabatan, “buddeena” “ofii isaanii ni nyaanna, uffata” “ofii keenya ni uffanna” jechuun labsu; garuu hawwiin isaanii inni guddaan “maqaa kee waamamuuf” dha.

Isaanii amantii isaanii ibsa barsiisaa mataa isaanii ni qabatu (buddeena ofii isaanii ni nyaatu), akkasumas himannaa amantii isaanii kan garee isaanii ni tursiisu (uffata ofii isaanii), garuu maqaa “nama cubbuu” ni fudhatu. Maqaan “nama cubbuu” sun “kaatolikii” dha; hiikni isaas “addunyaa maraa” ykn “waliigalaa” jechuudha. Warri “nama cubbuu” sana cimsanii qabatan, “waldaa addunyaa maraa” keessaa kutaa ta’uu barbaadu; innis waldaa Kaatolikii dha. Isaan “arrabsoo” isaanii “akka irraa fuudhamuuf” jechuun hariiroo sana hawwu.

“arrabsoon” kun waa’ee lama barbaachisaa bineensa guyyaa dhumaa keessatti waldoota amantootaa hundumaa fi saboota hundumaa irratti mootummaa qabu agarsiisa. “Sa’aatii kirkira lafaa guddaa” Mul’ata boqonnaa kudha-tokko keessatti, “wayyoon sadaffaan dafee dhufa.” “Wayyoon sadaffaan” Islaama. “Sa’aatii kirkira lafaa guddaa” Mul’ata boqonnaa kudha-tokko keessatti, Malakanni Torbaffaan ni afuufama. Malakanni Torbaffaan Islaama. Islaamni “sa’aatii kirkira lafaa guddaa” keessatti rukuta; sababni isaas Malakawwan hundinuu guutummaa seenaa addunyaa keessatti waaqeffannaa Dilbataa dirqamaan taasifamu irratti murtiidhaaf meeshaalee raajii Waaqayyo itti fayyadame waan ta’aniif.

Yommuu “diigamni biyyaalessaa” Ameerikaa seera Dilbataa dhihoo keessatti dhufu sanaan fidamu, “saboonni ni aaruu.” Raajii Macaafa Qulqulluu keessatti saboota kan aarsu Islaama dha; kunis akka waabii jalqabaa Islaamatti kitaaba Uumamaa keessatti argamutti agarsiifameera.

Malkichi Waaqayyoo isheetiin, “Ilaa, ati ulfooftaata; ilma ni deessa; maqaa isaas Ishmaa’el jettee ni moggaafatta; sababni isaas, Waaqayyo gidiraa kee dhaga’eera. Inni nama diidaa ta’a; harki isaa nama hundumaa irratti ni ta’a, harki nama hundumaas isa irratti ni ta’a; innis obboota isaa hundumaa fuulduratti ni jiraata” jedhe. Uumama 16:11, 12.

“Arrabsoon” guyyoota dhumaa amantii Islaamaa dha. Waldoonni fi saboonni addunyaa jalatti aangoo Sirna Addunyaa Haaraa kan Tokkummaa Mootummootaa, isa mana amantii Kaatoolikii tiin bulfamuu, ni seenu. Phaaphaasiin sirna addunyaa tokkoo sana irra ni taa’aa; akkuma Konistaantiin bara 330 keessa teessoo isaa paaphaasummaadhaaf kenne sana. Saboonni dandeettiin isaanii lola Islaamaan irratti ilmaan namootaatti fidamaa jiru ittisuuf qaban, hojii waliinii qofaatiin raawwatamuu akka danda’u ni murteessu; kunis abboomamuu aangoo naamusaa tokkoof ni barbaachisa, aangoo kana immoo Ameerikaan mana amantii Roomaa ta’uu isaa ni cimsiti. Akkuma Yuustiniyaan bara 533 keessa mana amantii Kaatoolikiitiif aangoo guddaa kenne, seenaan irra deebi’aa. Ameerikaan humna waraanaa isheetiin addunyaa akka ajajamu ni dirqisiisti; akkuma Kiloovis bara 496 keessa mana amantii Kaatoolikiitiif godhe sana. Seenaa lakkoofsa lammaffaa Mul’ata Yohannis boqonnaa kudha sadii ni irra deebi’ama.

Bineensi ani ani arge, harreen isaa akka harree qamalee fakkaata ture; miilli isaas akka miilla ormaa ture; afaan isaatis akka afaan leencaa ture; bineensi guddaan sunis humna isaa, teessoo isaa, fi aangoo guddaa isaaf kenne. Mul’ata Yohaannis 13:2.

Ergaa fakkiinichi kun erga dhaabamee booddee, mootonni biyya lafaa, warri haleellaa Islaamaa irraa ka’anii dheekkaman, akka “arrabsoon” addunyaa mara irratti Islaamaa irratti fayyadamameen fakkeenya bineensichaa addunyaa maraa akka uumamu godhame sun, “arrabsoon” inni “namni cubbuu” (Izebeel) dhugumaan itti yaadda’aa ture hin taane ni hubatu. Yeroon isaa darbee, addunyaan akka Izebeel Islaamaa irratti homaa hin yaadne, garuu garaan ishee akkuma Heroodiyaas Yohaannis Cuuphaa galaafatte sana Eeliyaasin ajjeesuu akka hawwu ni beeka.

“Sammuu ogummaa qabu” jechuun “sammuu ogeeyyii” jechuu dha; “ogeeyyiin” immoo warra yeroo Leenci qomoo Yihudaa, yeroo cufamuun carraa qorumsaa dura xinnoo, Mul’ata Yesus Kiristoos saaqutti, “dabala beekumsaa” uumamu hubatan dha.

Innis naaf, “Jechoota raajii kitaaba kanaa hin chaappessin; yeroon dhi’oo dha. Inni jal’aa ta’e, ammallee jal’aa haa ta’u; inni xuraa’aa ta’e, ammallee xuraa’aa haa ta’u; inni qajeelaa ta’e, ammallee qajeelaa haa ta’u; inni qulqulluu ta’e, ammallee qulqulluu haa ta’u.” Mul’ata 22:10, 11.

“Mataan torban sun tulluu torba, kanneen dubartiin irra teessistu,” jedhuun dhugaa akka mootummaa paaphaasummaa waldaa fi mootummaa lamaan isaanii irra mootummaa isaa ni diriirsu agarsiisa. Mallattooleen hiika tokko qofa hin qaban; hiikni isaanii immoo haala kutaa keessaa, bakka mallattoon sun itti ibsame irratti hundaa’uun ibsamuu fi hubatamuu qaba. Mormiin keessaa tokko, lakkoofsi kun mataawwan sun tulluuwwan akka ta’an adda baasee ibsa; kanaafuu, mataawwan (tooftaa mootummaa) fi tulluuwwan (tooftaa waldaa) gidduutti garaagarummaa adda baasuuf bu’uura maaliitu jira? Garaagarummaan kun immoo Daani’el boqonnaawwan torbaa fi saddeet keessatti hundeeffameera. Boqonnaa torba keessatti Roomaan waaqeffannaa ormaa fi Roomaan paaphaasummaa, bineensota isaanii dura turan irraa adda ta’uun isaanii “garaa gara” jedhamanii ibsamu.

Yommuu boqonnaan torbaffaan irratti boqonnaa saddeettaffaa fidamu (sarara irratti sararaa), nuti keessatti boqonnaa saddeettaffaatti gaanfa xinnaa Roomaa argina; inni nama, dubartii, nama,

dubartii gidduutti raafama. Mallattoo tokko (gaanfa xinnaa) humnoota lama bakka bu'a. Boqonnaalee sana keessatti, gaanfi mootummaa dha, mootummaa immoo mataa dha. Boqonnaa saddeettaffaa keessatti, gaanfi xinnaan mootummaa lama bakka bu'a; isaanis raajii Macaafa Qulqulluu keessatti mootummaa afraffaa fi mootummaa shanaffaa dha. Gaanfi xinnaan akka mallattootti mootummaa lama bakka bu'a; mootummaa lamaan inni bakka bu'us mootummaa walitti dhufeenya mootummaa-bulchiinsaa fi waldaa-bulchiinsaa adda baasan dha. Mataan torban, kanneen gaarran torbanis ta'an, mootummaa lama bakka bu'u; mootummaa tokkoon waldaa-bulchiinsaa dha, kaan immoo mootummaa-bulchiinsaa dha.

Daani'el boqonnaa lammaffaatti, mallattoo raajii kanaaf ragaaleen biraan ni jiru; achitti mootummaa isa dhumaa, kan warri Millerite mootummaa afraffaa Roomaa ta'uu isaa hubatan, sibiilaa fi supheen bakka buufameera. Sibiilni fi supheen walitti makamu; ta'us dhugumaan sibiilni suphee wajjin hin makamu. Haa ta'u malee yeroo Obboleettii White waa'ee "sibiilaa fi suphee" irratti yaada kennitu, ishee akka mallattoo hojii waldaa fi hojii mootummaa adda baafttee ibsiti; akkuma gaanfa xinnaa boqonnaa saddeetii fi mataawwan Mul'ata kudha torbaa kanneen akkasumas tulluuwwan ta'anitti bakka bu'etti.

"Nuyi yeroon isa hojiin qulqulluun Waaqayyoo miila fakkii sanaatiin bakka bu'ee jiru, isa sibiilli dhoqqee suphee wajjin walitti makameen. Waaqayyo saba qaba, saba filatamaa, hubannoon isaanii qulqullaa'uu qabu, warri hundee irra muka, margaa gogaa, fi xaafoo kaa'uudhaan xuraa'oo ta'uu hin qabne. Lubbuun hundinuu abboommii Waaqayyootiif amanamaa taate amalti addaa amantii keenyaa Sanbata guyyaa torbaffaatii ta'uu ni argiti. Mootummaan osoo Sanbata akka Waaqayyo ajajeetti kabajee, jabaatina Waaqayyoo keessatti ni dhaabata ture; amantii yeroo tokko qulqullootaaf dabarfamee kennames ni eega ture. Garuu namoonni mootummaa geggeessan sanbata sobaa ni deeggaru; amantii isaanii eeggannoo ilma papaasummaa kanaa wajjin ni walitti maku; Sanbata isa Gooftaan qulqulleesse, eebbise, akka namaan qulqullinaan eegamuuf adda baase, akka mallattoo Inni fi sabni Isaa gidduutti dhaloota kuma tokkoof ta'e, sana irra ni ol kaa'u. Walitti makamuun hojii amantii fi hojii mootummaa sibiilaa fi supheen bakka bu'ameera. Tokkummaan kun humna waldoota amantii hunda ni dadhabsiisaa jira. Waldoota amantii humna mootummaa uffisuun kun bu'aa hamaa ni fida. Namoonni jechuun danda'amu hamma obsa Waaqayyoo darbaniiru. Isaan humna isaanii siyaasa keessatti galchaniru, papaasummaadhaanis tokkummaa uumaniru. Garuu yeroo tokko ni dhufa; yeroo sana Waaqayyo warra seera Isaa diigan ni adaba, hojii isaanii hamaanis ofii isaanii irratti deebi'a." The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1168, 1169.

Barreeffama itti aanu keessatti qorannoo kana itti fufna.

"Bakka kana keessatti hojii Kiristoos nuuf hojjetu, akkasumas Seexanni murannoo guutuudhaan nu irratti himannaa dhiheessu kan agarsiifamu keessatti, Iyyaasuun angafa lubaa ta'ee dhaabbata; ummata Waaqayyoo ajaja isaa eegan bakka bu'uudhaanis kadhata dhiheessa. Yeroo walfakkaatu keessatti Seexanni ummata Waaqayyoo akka cubbamoona guguddaatti bakka bu'a; cubbuuwwan inni guutummaa jireenya isaanii keessatti akka hojjetan qoratee isaanitti kakaase tarree isaanii Waaqayyoo duratti dhiheessa; sababii yakka isaanii irraa ka'e akka isaan harka isaatti kennaman, inni isaan balleessuufis jabeessee gaafata. Tokkummaa humnoota hamaa irraa ergamoota tajaajiltootaatiin akka hin eegamne inni jabeessee gaafata.

Sababni isaas, ummata Waaqayyoo addunyaa wajjin tuuta-tuutaatti hidhatee isaaf amanamummaa guutuu akka kennan gochuu waan hin dandeenyeef, dheekkamsaan guutameera. Mootonni, bulchitoonni, fi mootummaa bulchitootni mallattoo farra Kiristoos of irratti kaa'aniiru; isaanis akka jawwee qulqulloota irratti waraana bane—warra ajaja Waaqayyoo eeganii fi amantii Yesuus qaban—ta'anii bakka bu'anii dhihaataniiru. Diinummaa isaanii ummata Waaqayyoo irratti qaban keessatti, Kiristoos irra Baarabaasin filatamuu isaatiinis yakka qajeelanii mul'isu.”

"Waaqayyoo addunyaa wajjin falmii qaba. Yommuu murtiin taa'u, kitaabonniis yeroo banamanitti, inni herrega sodaachisaa tokko sirreessuu qaba; namoonni gowwoomsaa fi dogoggora Seexanaa irraa kan ka'e yoo ija hin jaamne ta'e, herregni kun amma iyyuu addunyaan akka sodaattee hollattu godha ture. Waaqayyoo addunyaa du'a Ilma Isaa tokkicha dhalateef itti gaafatamummaa irraa ni gaafata; innis addunyaan, kaayyoo fi hojii isaatiin, ummata Isaa ari'achuun ammas qaxxaamuree, ifatti qaanessiteera. Addunyaan qulqulloota Isaa keessatti Kiristoosin didde; ergaawwan Isaa immoo ergaawwan raajotaa, ergamootaa, fi ergamtootaa diduun didde. Isaan warra Kiristoos wajjin hojjettoota ta'anis didaniiru; kanaafis herrega kennuu qabu." Testimonies to Ministers, 38, 39.